

13. Сучасна інноваційна політика держави в Україні: проблеми та перспективи реформування

Наталія Білодідова, Ольга Соломка

Національний університет харчових технологій

Вступ. Ключовим чинником зростання економіки на шляху сталого розвитку мають стати темпи і масштаби інноваційного розвитку. Дієва інноваційна політика держави, а особливо спільні дії державного та корпоративного секторів економіки є ефективним інструментом боротьби з економічною кризою. Тому проблема активізації державної інноваційної політики як фактора підвищення конкурентоспроможності національної економіки є досить актуальною і має високу практичну значимість. Залишається дискусійним питання про пріоритетні напрямки інноваційної політики (некомерційний або державний підхід до стимулювання інноваційної активності в Україні).

Матеріали і методи. Інформаційну і емпіричну базу дослідження складають законодавчі і нормативні акти. Застосування інституціонального підходу дозволило виявити особливості і основні напрямки функціонування формальних і неформальних інститутів, які на практиці реалізують інноваційну політику.

Результати. У довгостроковому періоді економічне зростання найбільшою мірою залежить не стільки від екстенсивних, скільки від інтенсивних факторів розширеного відтворення, які забезпечуються впровадженням у виробництво досягнень вітчизняної та світової науки, освоєнням прогресивної техніки, технологій, розвитком творчої ініціативи економічних суб'єктів.

У сучасних умовах науково-технічний прогрес стає головним фактором тривалого зростання добробуту країни, а інновації – вирішальним фактором конкурентоспроможності національної економіки [1, с. 141].

Національне інноваційне законодавство включає норми Конституції України, Господарського кодексу, Закону України "Про інноваційну діяльність", Закону України "Про пріоритетні напрями розвитку інноваційної діяльності в Україні", Закону України "Про інвестиційну діяльність", Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність", Закону України "Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків" та інших нормативно-правових актів, які визначають правові, економічні та організаційні засади державного регулювання інноваційної діяльності в Україні, встановлюють форми стимулювання державою інноваційних процесів і спрямовані на підтримку розвитку економіки України інноваційним шляхом.

За Глобальним інноваційним рейтингом, складеним агентством Bloomberg, Україна входить до 50 країн-лідерів світу за рівнем інноваційного розвитку (42 місце за підсумками 2012 р.). Найсильнішими сторонами України, з погляду інноваційності, визнаються: охоплення населення вищою освітою (6 місце у світі), патентна активність (17 місце), інтенсивність НДДКР (39 місце), технологічні можливості промисловості (34 місце). Єдине, що заважає нашій державі піднятися вище в цьому рейтингу, - підсумкова низька ефективність економіки (69 місце) [2].

Можна виокремити причини низької інноваційної активності промислових підприємств в економіці України: 1) недостатній рівень конкуренції; 2) домінування у структурі економіки сировинних галузей, які менш схильні до інноваційних процесів; 3) непрямі методи регулювання, які не стимулюють промислові підприємства до активного впровадження інновацій.

В Україні є дуже гострою проблема забезпечення взаємодії науки, держави та підприємницького сектору, адже, велика кількість цікавих розробок, що створюються вітчизняними винахідниками, не знаходять інвесторів для їх реалізації, наукові дослідження фінансуються дуже слабо. Корисним для України є досвід країн розвинутої ринкової економіки у частині співпраці університетів та підприємницького сектору, розробки спільних навчальних програм, програм стажування молоді на підприємствах та ін. (наприклад, програми державно-приватного партнерства США у сфері інноваційної діяльності).

На виконання програми економічних реформ уряд схвалив Концепцію реформування системи фінансування наукової і науково-технічної діяльності до 2017 р. Концепція передбачає поступовий перехід до програмно-цільового фінансування наукової сфери (проектного, грантового), залучення коштів приватного сектора економіки в розвиток вітчизняної науки і технологій.

Висновки. Інноваційний розвиток економіки являє собою складний, багатоплановий процес, що охоплює всіх суб'єктів і поєднує ринкові і неринкові принципи господарювання.

Попри те, що суспільство має значний інноваційний, інтелектуальний і творчий потенціал, цей потенціал практично не має значного впливу на економіку. І економічний розвиток продовжує здійснюватися за інерційним сценарієм та згідно з екстенсивною моделлю.

Література

1. Варналій З.С. Конкурентоспроможність національної економіки: проблеми та пріоритети інноваційного забезпечення / З.С. Варналій, О.П. Гармашова. – К.: Знання України, 2013. – 387 с.

2. Семиноженко В. Чи можливий в Україні інноваційний стрибок? / В. Семиноженко // Дзеркало тижня. -2013. -№17. - Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua/science/chi-mozhlyviv-v-ukrayini-innovaciyniy-stribok-.html>